

Forfatter: Goldschmidt, M. A.

Titel: Udrag fra Arvingen

Citation: Goldschmidt, M. A.: "Arvingen", i Goldschmidt, M. A.: *Arvingen*, udg. af Johnny Kondrup , Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, Borgen, 1988, s. 61. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/text/adl-texts-goldschmidt01-shoot-idm140700593362864.pdf> (tilgået 20. april 2024)

Anvendt udgave: Arvingen

For mig begyndte Rusaaret herligt; selve Rusgildet var mig en Slags Indvielse; Studenterforeningens Seniorat havde arrangeret og forestod Gildet og bevirkede allerede derved, at vi Nye kom sammen med Respect for Noget, der var ældre og dygtigere. Der omdeltes trykte Sange, forfattede i Anledning af Festen, nogle pathetiske, andre lunefulde, alle freidige. De gjorde mig Studenterstanden poetisk: vi vare dog den hvide Gudindes Sønner. Tiden var stærkt bevæget i politisk Henseende, og der udbragtes paa smuk og poetisk Maade, uden (saavidt idetmindste jeg kunde skjønne) Præg af Partihensyn, Skaaler for Kongen og Forfatningen o.s.v. Jeg troer, at jeg med Hensyn til Politik og offentlige Anliggender var mere Frisk og naiv end de fleste af mine Jevnaldrende. Katastrophen paa vor Gaard 62 og min Faders Død var indtruffen, medens der blev kæmpet i Slesvig, og endskjøndt man af Luften indsuger visse Forestillinger, der tilhøre det Almindelige, er det dog mærkværdigt, hvor ubestemte Indtrykkene kunne være, naar man ikke med egne Øine seer Begivenhederne, og naar man er beskjæftiget langt afsides fra de Kredse, hvor de med Iver discutes. Det er næsten en Skam at tilstaae, at jeg bedre kjendte Seirherrerne ved Philippi end Seirherren ved Isted, og jeg var ganske sikkert mere fortrolig med Harmodios og Aristogiton, med Brutus, Winkelried, Vergniaud, Camille Desmoulins o.s.v., end med Førerne for vor egen politiske Udvikling. Imellem de Cadetter, jeg omgikkes, havde jeg ikke hørt Meget og i alt Fald ikke meget Godt om den. Men idet vi nu Alle reiste os for Kongen, for Forfatningen, for Fødelandet, og raabte Hurra, kom der pludselig Liv i mine usikkre Forestillinger - i mit eget Fædrelands Jord groede de hemmelighedsfulde exotiske Planter, hvis Blade jeg havde seet opbevarede i Bøger, og jeg kom hjem med Hovedet endnu mere fuldt af Ideer end af Vin, og med et umaadeligt, tindrende Haab om, at noget Usædvanligt vilde skee, at Rolands Horn vilde blive hørt, at Holger Danske vilde reise sig under Kronborg, at Valkyrierne vilde flyve igjennem Luften og kalde os - thi noget Saadant var blevet antydet af Talerne. Og skjøndt Dagslyset kommer nøgternt dæmpende ovenpaa en saadan Gildesaften, bleve de romantiske Forestillinger dog siddende fast, hvilket vel dels laa i mit Ubekjendtskab med en vis Side af Virkeligheden, men ogsaa i, at min Skjæbne nu engang havde stillet mig i et mindre sædvanligt Forhold. Jeg holdt af Mange, især af Valdemar, men var ikke bestemt knyttet til Nogen undtagen til min Søster, og selv denne Kjærlighed var ikke af den jevne, almindelige Art, fordi Fader med sine sælsomt gribende Ord ikke blot havde forøget den og gjort hende sacrosanct, men ogsaa bestandig syntes mig at være nær og tænke paa Bistand. Hvad jeg forøvrigt udelukkende havde for Øie: at erhverve vor Gaard og Hende, var i sig selv ikke af almindelig Art og lod sig ikke opnaae ad sædvanlig Vei, saa at der af mig selv fordredes noget Usædvanligt, og hvadsomhelst der kaldte til store Anstrængelser og lovede en eventyrlig Løn, forekom mig derfor at være det Naturlige. Og nu syntes jeg pludselig at befinde mig midt i Alt det, jeg trængte til, og høre det tale, som om det havde ventet paa mig. Der var store Tanker, stor Fare og entusiastiske Kammerater. Naar der blev sagt, at Noget truede os, hvorved vor 63 nationale Fremtid vilde gaae tabt for evig, at Fjenderne vare ikke blot udenlands, men iblandt os, og at de sugede Blodet af vor Moders, Fødelandets, Bryst, saa greb jeg paa egen Haand ind i Historien for at finde Hjælp, og den franske Revolution med sin Velfærdscomitee, med sit Opbud *en masse*, med sin Sang, der »havde Knebelsbarter paa«, med sin Guillotine, der blev anvendt baade imod Forrædere og imod de Lunkne og imod Generaler, der ikke havde seiret, syntes mig det Mønster, der nøiagtig kunde efterlignes. Det var ingen Phantasi; jeg gik ikke omkring i Drømme derom, som om Skygger, der havde bevæget sig eller kunde bevæge sig paa en anden Tid og et andet Sted, men søgte at komme til Kundskab om Virkeligheden for at finde Midlerne til Virkeliggjørelse. Ved at see paa Samfundet, der bevægede sig og summede uforstaaelig omkring mig, betragtede jeg det som en uorganiseret Masse, der paa en besynderlig Maade drev om for tilfældige Stemninger, men som skulde organiseres til at tænke, føle, handle for et eneste Formaal: det heroiske. Alt, hvad der stillede sig i Veien, skulde kappes af som visne Grene. Det var latterligt, fra een Side betragtet; men det har dog en Side, hvorfra det endnu bestandig tiltaler mig. Der er i vor Cultur en Tendens til at slappe Livet ved at gjøre det tilsyneladende sikkert; man har en blid Agtelse for Andres Vel, men gaaer noksaa vidt i Omsorgen for sit eget og for alle de Formaal, der kunne naaes lempelig, i Tryghed, med liden Anstrengelse og uden Fare. At leve længe, ikke at leve stærkt og fyldigt, er Opgaven, og deraf følger, at man har smaa Interesser, og det endnu mere Frastødende: at man betragter store Anliggender fra et lille, smaaligt Synspunkt, og Ungdommen, der hvert Aar tilføres Samfundet med Varme i Hjertet og med Evne til store Tanker, vænnes snart til at nyde Livet atomvis og selv døe atomvis.